

Meddelelser vedrørende Meierivæsenet.

Udarbejdet paa Grundlag af Foredrag holdte i det Kongelige Landhusholdningselskab d. 16de Decbr. 1863 og den 30te Marts 1864 af polytechnisk Candidat Th. Segelcke.

II.

Det Affnit af Meddelelser vedrørende Meierivæsenet, som her forelægges, vil i Hovedsagen blive en Beretning om en Reise foretagen afvigte Sommer i England og Holland for at blive bekendt med Meieriforholdene og hvad andet i disse Lande, som turde antages af Interesse for Meierivæsenets Udvikling herhjemme. Paa mange Steder vil dog Læseren ubentviol finde, at det ligesaameget er Meierivæsenet her i Landet der omhandles som det i England og Holland, og netop derfor har jeg valgt at lade det Hele fremtræde under ovenstaaende Titel og ikke som en særlig Reiseberetning. Naar saa hyppigt er hentydet til vore indenlandske Meieriforhold er dette skeet for ikke at lade den gode Leilighed gaae ubenyttet hen til at meddele dette eller hint, som maatte ansees for nyttigt, deels navnlig fordi Forholdene i Udlandet for en saa stor Deel kun faae Betydning ved at sammenholdes med de herhjemme, fordi det Giendommelige og Afvigende saa let undgaaer Opmærksomheden, naar ikke Modsatningerne bestemt fremhæves. Et andet Punkt, der muligviis turde trænge til Forklaring, er at der i det Følgende vil blive omtalt Forhold, der ikke strengt vedrøre Meierivæsenet i snævraste Forstand, saaledes Landboforholdene, Dvæget etc. paa Meierigaardene i England og Holland. Disse Forhold udøve imidlertid en saa udstrakt Indflydelse paa selve Meieridriften i alle Retninger, at de ikke

godt kunde forbigaaes, uden at altfor Meget af hint kom til at henstaae uden Anthydning af sin rette Aarsag. Hvad endelig Valget angaaer af det, der meddeles angaaende Meieridriften i England og Holland, da har jeg derved navnlig ladet det være mig det Bestemmende, at Læseren erholdt et sandt og nogenlunde udførligt Billede af Forholdene. Det følger heraf naturligviis, at den blotte Dmtale eller Beskrivelse i det Følgende af et Locale, en Fremgangsmaade eller andet lignende ikke maa opfattes som en direkte Anbefaling deraf, saafremt ikke særligt saa er anført. En saadan Regel vilde, som man let seer, gjøre enhver nogenlunde samlet Fremstilling umulig, den vilde betage Læseren det fornødne Materiale til selv at prøve, antage og forkaste og gjøre hans Udbytte i et og alt afhængigt af min personlige Dom, hvilket vilde være at tillægge samme større Vægt, end jeg selv tør vove.

Om Smørudførselens Ordning og de udenlandske Forbrugeres Fordringer. Hvorvel Forbruget af Smør er meget stort her i Landet og tør antages langt at overstige det, der udføres af denne Artikel, spiller Udførselsforholdene dog en overveiende Betydning, idet disse ikke blot betinge Prisen, der opnaaes for den Part, der affættes til Udblandet, men ogsaa for den større Halvdeel af Produktionen, der finder Affætning til Forbrug inden Landets egne Grændser. Det er derfor af overordentlig Bigtighed for Producenterne, at den størst mulige Mængde af det Smør, de producere, maa være istand til at opfylde de udenlandske Forbrugeres Fordringer, samt at Fordelene af de vellykkede Bestræbelser i denne Retning ikke spildes ved en mindre heldig Ordning af Affætningsforholdene. Antages endelig for givet, som jeg troer man med god Grund kan, at England vil være det Sted, hvor vi i Fremtiden nærmest vil have at søge et Marked for vort Overflud af Smør, paatrænger uvilkaarligen en Undersøgelse af Forholdene paa det engelske Smørmarked og vor Forbindelse

dermed sig som en Sag af Betydning for vort Meierivæsen. Det Quantum Smør England aarlig behøver tilført fra Udlandet for at tilfredsstille sit Behov er meget stort; det har de senere Aar udgjort 4—500,000 Tdr., og hvad ikke er uden Bigtighed, det er i de senere Aar stegen betydeligt og vil rimeligviis vedblive at stige. Hvad nu først Trangen til Indførsel angaaer, da har den ikke, som man nærmest skulde formode, sin Grund i et stort Smørforbrug af den Enkelte, thi det er kun lidet*), men væsentligt i at Koholdet i England er yderst ringe i Forhold til Befolkningen. Medens der saaledes i Danmark ifølge sidste Optælling for hver 1000 Mennesker findes 460 Malkeskøer eller omtrent 1 Malkeskø for hver 2 Mennesker, findes i England, Skotland og Irland med tilfammen 4 til 5 Mill. Malkeskøer kun 150 for hver 1000 Mennesker eller 1 for hver 6 til 7 Mennesker. Af Køerne gaaer dernæst en Mængde fra, som kun holdes for Mellesalg, endvidere de, hvis Melk anvendes til Sødmeleksost, og deres Tal er meget stort, endvidere de, der anvendes som Ammer ved Kalveopdræt, og de, der blive tilbage for Smørproduktionen, blive derfor om end endnu mange i Antal kun meget faa i Forhold til Befolkningens Størrelse, sammenlignet med hvad er Tilfældet her i Danmark og andetsteds. Derved opstaaer altsaa Trangen til Indførsel. Hvad nu dens Stigen angaaer, da lader denne sig vel ikke i sin hele Udstrækning fyldestgjørende forklare. En væsentlig Aarsag dertil er dog vist en Aftagen af selve Smørproduktionen i England, selv i de rene Smørdistricter. Paa enkelte Gaarde finder man den har vegen Pladsen for Ostelavning, paa endnu langt flere for mere udstrakt Korndyrkning og Kreaturædning, og paa et stort Antal af de Gaarde, hvor det endnu ikke er udført, mærker man tydelig Tegns paa, at den første gunstige Leilighed vil blive be-

*) Den enkelte Engländer nyder kun meget lidt Smør. Dets Brug indskrænkes navnlig ved den udstrakte Rodelse af feed Ost, fedt Kjøb etc., og blandt de lavere Classer træder Flesk næsten fuldstændig i dets Sted.

nyttet til at gjøre den Forandring, man med Rængsel imøde-seer. Hvad der opretholder Smørproduktionen i England er udelukkende de udenlandske Producenters Mangel paa Evne til at tilfredsstille de engelske Forbrugeres Fordringer. Enhver vellykket Bestræbelse hos os i denne Retning tør altsaa vente at blive imødekomet fra engelsk Side paa den for os fordeeligste Maade. Spørgeres der nu videre, hvori bestaaer da de engelske Consumenters Fordringer til Smørret, da lyder Svaret, at det man fordrer er, at Smørret skal være friskt, at det skal være velsmagende og ikke for salt. Jo mere Smørret nærmer sig til nykjærnet, desto høiere Priis opnaaer det. At vise hvor megen Vægt, der lægges derpaa, er naturligviis ikke let, det fremgaaer imidlertid saa temmelig af den uforholdsmæssig høie Vinterpriis paa nykjærnet Smør i England, der f. Ex. nu afvigte Vinter i London i Maaneder har holdt sig paa 64 St. pr. dansk P. og en Tid endog stod i 70 St. Jeg kommer herved til en anden vigtig Eiendommelighed ved det engelske Marked, og det er dets utilstrækkelige Forsyning netop om Vintren med Smør af den Art, man attraaer, nemlig nykjærnet Smør eller Smør, der nærmer sig dertil, hvilket er en Følge af Smørproduktionens næsten totale Standsning i denne Periode af Aaret i England og nærmest tilgrændsende Lande. Ved Begjeret efter friskt Smør opstaaer nu Conjuncturer for os, som vist kunde benyttes mere, end hidtil er skeet. Saaledes som Handelen nu drives her i Landet, kommer en stor Deel af vort Smør først Consumenterne i Hænde 2—3 Maaneder gammelt og ofte senere endnu. Selv det bedste Smør taber derved meget i Friskhed og Velsmag og for at kunne holde sig maa det saltet stærkere, end Forbrugerne ønske det. Det sidste Punkt er ubestrideligt, det første vil man vel nødig indrømme, først fordi man somoftest betragter Friskhed som indbefattet i Begrebet Velsmag og dernæst fordi de Fleste i egen Erfaring har haft Exempler paa, at deres Smør har holdt sig velsmagende Aaret rundt. Man gaae imidlertid til Kjøbmanden herhjemme og prøve Smørret,

naar det er naaet til ham, man gaae til Hamborg og London, og har man savnet det før, vil man sikkert der faae Beviser i Hænde paa, hvad Smørret lider ved den lange Opbevaring. Efter min bedste Overbeviisning vilde ikke een af 10 vedkjende sig sit Smør der. Intet Under derfor, at man overalt i England bliver mødt med det Spørgsmaal: „Hvorfor i al Verden gjemme I Eders Smør, til det er gammelt og tildeels ødelagt, hvorfor sende I os det ikke tidligere?“ For Sommersmørrets Bedkommende, for det Bedste af det, turde dog denne Vebredelse være mindre berettiget, idet hvad det taber i Værdi ved at glemmes, rimeligviis gjenvindes ved de høiere Smørpriser i England om Vinteren, men Vebredelsen gjelder, saavidt jeg kan skjønne, i viid Udstrækning for Sommersmør af tvivlsom Holdbarhed, og med Hensyn til alt Vintersmørret saavel prima som simple Varer kan der ikke være Spørgsmaal om dens Rigtighed. Englændernes Begjer efter friskt Smør, Markedets utilstrækkelige Forsyning om Vinteren andetsteds fra og de høie Priser, Alt opfordrer os til at søge at bringe vort Vintersmør hurtigere paa Markedet. Det er Noget jeg troer vi i høi Grad bør efterstræbe. I Holland og tilgrændsende Lande har man sig tidligere ad ligesom vi. I de senere Aar har man imidlertid sørget for at faae direkte Dampstibsfart igang paa England, og saagodt som Alt Smørret falbhydes nu i London senest 8 Dage efterat det er flaaet i Tønden. I Vebghjndelsen maae vi naturligviis lade os nøie med mindre, men der er og en stor Forskjel paa 8 Dage og flere Maaneder. Initiativet hertil maa naturligviis nærmest tages af vore Smørhandlere; Landmændene selv kunne imidlertid bidrage meget til Sagens Fremme, og netop derfor har jeg troet her at burde bringe den paa Bane. Vi ville, som jeg føler mig overbeviist om, derved opnaae høiere Priser for Vintersmørret, hvilket igjen paa sin Side vilde støtte en stærkere Vintersfodring og altsaa baade direkte og indirekte være til stort Gavn.

Hvad Sommersmørret angaaer, da kunne vi for dets Vedkommende desværre ikke samtidigt drage Fordeel af de høie Winterpriser paa Smør og Englændernes Forsmag for friskt Smør. Vi ere nøbte til at gjøre et Valg, og Valget er hidtil gaaet ud paa at gjemme Smørret og speculere i de høie Winterpriser. Som ovenfor anthydet nærer jeg Tvivl om Rigtigheden deraf i den Udstrækning det drives. Efter de Erfaringer jeg har gjort, kan jeg ikke troe andet, end at Forringelsen i Qvalitet for den større Deel af det maa mere end ophæve Fordelene ved det gunstigere Wintermarked, og at en hurtigere Forsending ogsaa her vilde være at anbefale og navnlig af alt vort 2den og 3die Klasse Smør. Da Spørgsmaalet imidlertid er vanskeligt og Fordelene der vilde opnaaes i hvert Fald mindre, skal jeg dog kun indskrænke mig til at henstille det til nøiere Prøvelse, medens jeg som sagt ubetinget maa tilraade en hurtigere Forsending af Vintersmørret.

Vore Concurrenter paa det engelske Smørmarked. Af disse ere alt i det Foregaaende nævnt de 2 største, nemlig selve de engelske Producenter og Hollænderne, som hver for sig tilføre Markedet langt mere end vi. Tilførslen fra Holland udgjorde saaledes i 1861 henved det dobbelte af vor totale Udsørsel, og det Quantum, der leveredes af engelske Producenter, deri indbefattet de irske, var sikkert et endnu større. Næst de anførte fremtræde Frankrig og de forenede nordamerikanske Stater som de betydeligste Concurrenter og efter dem Belgien, Øerne i Canalen etc. Skjøndt Tilførslen fra de forskjellige Lande er store Omstiftninger underkastet, turde Indførslen et enkelt Aar dog give en tilnærmelsesviis rigtig Idee om de forskjellige Staters Deeltagelse, og skal jeg derfor hidsætte en Oversigt over Indførslen, saaledes som den var i Aaret 1861. I dette Aar indførtes:

fra Holland	166495	ƒbr.
„ de forenede nordamerikanske Stater	81591	—
„ Frankrig	64878	—
„ Hansfestæderne*)	58061	—
„ Hannover	2375	—
„ Danmark.	8798	—
„ Belgien.	29753	—
„ Derne i Kanalen	23339	—
„ Brittisk Nordamerika.	13812	—
„ andre Lande	1170	—
	<hr/>	
	Salt	450272 ƒbr.**)

Af disse Concurrenter have alle de Nærmestboende efterhaanden indrettet sig paa at levere Smørret friskt paa Markedet og svagt saltet, saaledes som Englænderne ønske det. Næst i Række staaer Touren til Danmark, og sidst vil den komme til Nordamerikanerne, ligeoverfor hvem den store Afstand og den vanskelige Transport forhaabentlig endnu i lang Tid vil give os et Forspring, der, benyttet paa rette Maade, vil forhindre deres Concurrence fra at blive saa faretruende, som den ellers kunde synes.

De engelske og hollandske Meieridistricter og Landbosforholdene der. Medens i Danmark Meieridrift fortrinsoviis har havt sit Sæde i den mod Øst vendte Deel af Landet, træffe vi den saavel i England som Holland henviist til den vestlige Deel af Landet. Medens Meieridrift og Kornavl her gaae Haand i Haand, stille de sig i disse Lande skarpt fra hinanden. Tager vi f. Ex. England, finde vi i den hele østlige Deel næsten ikke Spor af Meieridrift. Kobesætningen paa Gaardene i Lincolnshire, Norfolk, Suffolk etc. er sjelden mere end nogle enkelte Køer, just det nødvendige til Familiens

*) Deri indbefattet uden al Tvivl en stor Deel Smør fra Danmark.

**) Heraf udførtes igjen 2555 ƒbr. tilligemed 43980 ƒbr. engelsk Smør.

egen Forsyning med Mælk og Smør. Alt er der helliget Korn-
dyrning, Faareavl og Kreaturfebning. Vil man see Meieri-
drift, maa man gaae mod Vest, og i samme Grad man gjør
det, vil man see Korn dyrningen aftage, indtil man naaer
Landets vestligste Grevskaber, hvor sidstnævnte indskrænkes til
Gaardenes egen Forsyning eller ganske ophører, og Meieri-
driften eneherstende træder i dens Sted. En blandet Drift, i
hvilken Kornavl og Meieridrift omtrent balancerer hverandre,
saaledes som her i Landet, træffer man lidet eller intet til i
England, og i Holland er Forholdet et lignende. I Landets
samtlige vestlige Provindsler, med Undtagelse af Ny Zeeland,
det er i Provindserne Nord- og Syd-Holland og Friesland,
er Korn dyrningen indskrænket til et Minimum, og Meieri-
drift det eneste man kjenner til. I Hollands østlige Provindsler
er Forholdet lidt mere blandet end i den tilsvarende Deel af
England; dog ogsaa der synes Meieridrift og Korn dyrning
ikke ret at trives sammen, og Kornavl at være det, der væsentlig
lægges Vind paa.

Vende vi nu tilbage til de engelske Meieridistricter, da
finde vi disse igjen for sig at dele sig i 2 Partier, et nord-
ligere, omfattende Chesshire, Derbyshire, Staffordshire etc.
samt Gloucestershire og Sommersetshire, og et sydligere, be-
staaende af Syd-Wales, Devon og Dorsetshire. I det første
af disse er det, at Ostproduktionen har sit Sæde, og næsten
al Mælken anvendes der til Ost. I det sydligere Parti er omvendt
Ostproduktionen tilbagetrængt og Meieridriften næsten ude-
lukkende rettet paa Tilvirkning af Smør. Utsaa ogsaa i
denne Henseende finder en mærkelig Sondring Sted. Af de
hollandste Meieridistricter er Provindsen Syd-Holland deelt
mellem Produktionen af Smør og Sødmelksost, Nord-Holland
derimod udelukkende helliget den sidste og Friesland omvendt
udelukkende Produktionen af Smør.

Denne Sondring i Korn districter og Meieridistricter og
af disse sidste igjen i Smør- og Osttilvirkende, som træffes i
England og Holland, vilde det sikkert være meget urigtigt

udelukkende at tilskrive Tilfældighedens Værk, den har vel i sidste Punkt navnlig spillet en stor Rolle, men i Hovedsagen er Sondringen vist en Følge af de naturlige Forhold, af Klimaet (sugtigt mod Vest, tørt mod Øst i begge Lande), af Jordbundsforholdene (i England mod Vest forholdsviis fede Jorder og et stærkt couperet Terrain, i Holland mod Vest lavtliggende Jorder, ikke egnede til Agerbrug, mod Øst derimod mere høitliggende) og saa fremdeles. Den Indflydelse, hver især af disse udøve, er dog langtfra endnu nøie nok kjendt, til at det kunde nytte at forsøge en fuldstændig Begrundelse, det vilde desuden føre os for vidt, og jeg skal derfor indskrænke mig til at henlede Opmærksomheden paa dette meget interessante og for os Danske ikke libet overraskende Forhold.

Gaae vi nu over til nærmere at betragte Forholdene i Englands og Hollands Meieridistricter, da overraskes vi fremfor andet ved den totale Mangel, paa hvad vi forstaae ved større Gaarde. Den største Kobesætning jeg saaledes har truffen paa nogen Gaard i England var 118. Gaarde af denne Størrelse here allerede til Undtagelserne, 60—70 Røer er paa de fleste Steder Regelen, dog vel at mærke i Østedistricterne, thi paa Smør-Gaardene er dette selv noget næsten ukjendt, og Besætningerne endnu langt mindre. I Østedistricterne repræsenterer en Besætning paa 60 Røer et Areal af circa 200 Tdr. Land — hvoraf mindst $\frac{2}{3}$ ligger ud med Græs og høist $\frac{1}{3}$, men tidt meget mindre, er under Plougen. De mindre Besætninger i Smørdistricterne fremkomme navnlig ved, at Meieridriften er indskrænket, og et større Areal af Gaardene bliver benyttet til Kornavl og Rodfrugtdyrkning. I Holland ere Meierigaardene ligeledes smaa efter vore Forhold og forholdsviis endnu mindre end i England. 60 Røer er i Holland allerede noget overordentligt, det almindelige er 30—40 og det saavel paa de Gaarde, hvor der laves Ost, som paa dem, hvor Smørproduktionen er Hovedsagen. Denne Meierigaardenes Evidens er som man let vil indsee et Forhold af ikke ringe Be-

tydning at tage Hensyn til ved Sammenligninger af Indretninger og Fremgangsmaader i England og Holland og herhjemme, ligesom ved Sammenligningen af Resultaterne, der opnaaes. Som man vil erindre er man hertilands meget tilbøielig til at betragte Smør-Meierier paa under 80—90 Køer som uheldigt stillede i Henseende til Tilvirkningen af godt Smør, og Meierier paa 20—40 Køer som næsten fritagne for al Kritik, og dog er det de Forhold, under hvilke vore Concurrenter arbeide og med overraskende Held træde i Kampen mod os.

Saa vel i Holland som England havde man tidt Veilighed til at forsøge Smør-Meieriernes Størrelse uden at det stete. Jeg traf saaledes Gaarde i England, hvor der holdtes 50—60 Køer og blev tilvirket Smør, men hvor man istedetfor at flaae Melken sammen, deelte Køerne i 2 Flokke og behandlede Melken af hver af disse for sig i fjernt fra hinanden liggende Localer og bortforpagtet til forskjellige Personer, og af de Grunde, der anførtes derfor, fremgik det klart, at man ingen stor Vægt lagde paa, at Melken blev behandlet samlet, snarere det modsatte. I Holland vare Anstuelserne i dette Punkt om muligt endnu mærkeligere, forsaavidt de der fremtraadte med større Klarhed og øiensynlig vare Resultatet af en nøiere Overveielse. Man holdt overalt der paa 30—40 Køer som det bedste for Smørmeierier, og var dette Tal naaet, forsøgedes ikke Kobesætningen, men holdt man saa forresten Fedeqvæg og Faar i saadant Omfang, som Græsgangenes Forbedring eller Arealets Udvidelse maatte tillade. Ved et større Kobhold vilde Konen i Huset ikke selv kunne overkomme Pasningen af Meieriet, heed det sig, og 30—40 Køer ansaaes ligeledes i mange andre Henseender som bedst stemmende med de locale Forhold og Meieriets Løb.

Dette Forhold er meget mærkeligt. Det beviser selvfølgeligen intet imod vore store Meierier; en nyttig Lære lader sig imidlertid udbrage deraf for vore mindre Meieriers Vedkommende. Med Erfaringerne fra Holland og England for

Die bliver nemlig, saaledes forekommer det mig, de Forestillinger uholdbare, man hidtil i viid Krebs har næret angaaende mindre Meieriers Stilling. Jeg nægter ikke, at de mindre Meierier have deres uheldige Sider, men af den Grund at nedstemme Fordringerne i den Grad som er sleet, er vist at tillægge hine en Udstrækning og Betydning, der ingenlunde lader sig retfærdiggjøre, og som jeg troer bestemt modbevises af Forholdene i Udlandet. At gaae til Udlandet for Beviis for hvor overordentlig lidet Fordringerne behøve at nedstemmes ligeover mindre Meierier, er i Grunden overflødig, da der herhjemme ikke fattes Exempler paa stadig Fremstilling af fortræffeligt Smør, selv kun af en 2—3 Rør. Paa de Fleste, ligesom paa mig selv, synes det imidlertid intet blivende Indtryk at have gjort, og jeg har derfor ikke villet lade denne Veilighed gaae ubenyttet forbi til at henlede Opmærksomheden paa selve Sagen og de Forhold, der have bragt mig personligen til at modificere mine tidligere Anskuelser i et Punkt, der spiller en saa betydelig Rolle i den Discussion, der finder Sted angaaende Ordningen af Meierivæsenet paa Landets mindre Gaarde.

Det næste, der fortjener Opmærksomhed, er at saavel i England som Holland det overveieende Antal af Meierigaardene ere i Hænderne paa Forpagtere. Dette Forhold lader os ikke vente meget af Bygninger og Localiteter, saameget mere som Forpagtningerne ere kortvarige, eller rettere kun afflutes paa kort Aaremaal ad Gangen, i England i Regelen kun paa eet Aar, i Holland paa 3, 5—7 Aar og sjelden derover. I de engelske Meieridistricter ere Bygninger i Virkeligheden ogsaa kun hyerft tarvelige, i Holland derimod spores den stadelige Indflydelse mindre, i Grunden slet ikke, idet den meer end ophæves ved Eierens og Forpagternes større Sands for Soliditet og Orden og den Væe begge sætte i at Bygningerne skulle bære Præget deraf. Inventarium og Besætning eies i begge Lande af Forpagterne, og de gavnlige Virkninger deraf kjendes overalt og navnlig spores de i en Om-

forøg for Dvæget og en Læggen Bind paa gode Dvægbesætninger, som vi i høi Grad maatte ønske hos os.

Hvad selve Dvæget angaaer, hvorpaa Meieridriften begrundes, da er det naturligtviis meget forskjelligt i de forskjellige Lande og i hvert især i de forskjellige Egne. Sammenlignet med vort adskiller det sig navnlig ved en gjennemgaaende, ofte stærkt udpræget Fedecharakter, der siebliffelig falder i Dinene. Et andet Forhold, der staaer i Forbindelse dermed, er de faa gamle Køer man seer. Grunden til denne Forskjel ligger nu vist væsentligst i de gunstige Forhold i begge Lande for Fedning og Affætning af Dvæg, der egner sig for Fedning, det være sig af Ungdvæg eller af Udsætterkøer, der endnu ikke ere for gamle. En anden Grund er vist at søge i Lungeshygen, der som bekjendt har været og endnu er meget udbredt i begge Lande. I England veed jeg idetmindste at det paa flere Steder har været den bestemmende Grund for Krydsning med Kort-horns, idet Vedkommende ikke i Længden turde udsætte sig for det forholdsmæssig langt større Tab, det vilde medføre, hvis Lungeshygen ramte en Besætning af reen Malke- race. En tredie Grund er, at Troen paa Umuligheden af at forene Fede- og Malkeevne vist tør antages stærkt i Aftagende. De offentlige Udtalelser i England i de senere Aar desangaaende gaae stærkt ud derpaa, og de private, man hører, tale maaskee endnu mere overbevisende derfor. Veseer man saaledes i England en Meierikobesætning, er man sikker paa, at den første Kø, der fremføres, er en med alle mulige Fedecharakterer, og at Eieren, Meierimanden, ikke vil være seen med at tilføie: „Denne Kø har i sidste Aar givet meest Mælk af alle, den er god til at malke og tillige stikket til Fedning, det er den Slags Dvæg vi ønske, og hvorfor skulde vi ikke kunne faae dem alle saaledes, nu vi have faaet Dinene op for at Fede- og Malkeevne udmærket godt lade sig forene“. Han vil derefter ligesaa sikkert vende sig om og pege paa en Kø af renere Malke- race, sigende: „see nu til Forskjel den Pjalt der, tilstødte der den et eller andet Uheld, vilde den Intet være værd“. Man ind-

rømmer, at Foreningen af Fedeevne og Malkeevne naturligtviis ikke kan ventes at lykkes strax ved hvert enkelt Forsøg, men at det med Tiden vil lykkes, er man overbeviist om, og saa overordentlig meget har Englænderne udrettet i Henseende til Omdannelsen af deres Dvægracer i andre Retninger, at jeg troer, man ikke godt kan mistvise om, at deres Bestræbelser ogsaa i dette Punkt ville krones med Held.

Dvæget i England og Holland forener i sig altsaa større Fedeevne end vort Dvæg. Den første nyttige Følge heraf og af de gunstige Affætningsforhold for Dvæg stikket til Fedning er naturligtviis, at man ingen af Stederne behøver at see meget igjennem Fingrene med Røer, der ikke vise sig gode til at malke. Den Overbærenhed, der vises hertilands, kjender man der ikke noget til. Saasnart en Ko ikke tilfredsstiller, er den strax hjemfalden til at sælges eller til at fedes, saaledes alle Overløbere, Kastere, Røer med 3 Patter, og saa fremdeles, lige-gyltdigt om det er unge Dvier eller ældre Røer, ligemeget om de have stikket sig godt før eller ikke. Undtagelser deraf ere meget sjeldne. Som Grund angives altid, at det ikke kan betale sig at fodre Røer, der ikke give fuld Melk, og at man langt hellere maa finde sig i det øieblikkelige Tab, der følger med Ombytningen end tage det større, der følger med at beholde en mindre god Ko. Som et Exempel fra Holland, jeg senere maastee skal anføre, synes at tyde paa, holder man tilmed ikke af Melken af Overløbere eller lignende Røer. Hvad særlig de gamle Røer angaae, da finde de lidet Naade saavel i Holland som England af to Grunde, først af den, at de over en vis Alder tabe stærkt i Værdi ved Salg til Fedning, og dernæst fordi man begge Steder nærer en indgroet Modvillie, med Rette eller Urette skal jeg lade være usagt, mod Melken af gamle Røer. De kunne vel tidt give megen Melk, men den er tynd, er det Svar, man almindeligt faaer. Med 6te eller 7de Kalv gaae Røerne derfor i Regelen af, hvis ikke forinden en eller anden Feil har sældet dem. I Henseende til unge Røer ere Meningerne deelte, idet man i England og

Friesland, hvor stort Tillæg finder Sted, gjør en Dyd af Rødbvendighed og mener Melkens Godhed opveier den ringere Mængde, men i Syd-Holland, hvor man indtil den seneste Tid kun har lagt lidet til, vil man heller ikke vide af de unge Køer at sige, og man træffer derfor her ikke saa sjældent Gaarde, hvor der i hele Kobesætningen næsten ikke findes en Ko, der har havt mindre end 3 Kalve eller over 6—7. Om Foraaret kommer Skibsladning paa Skibsladning dertil fra de andre Provindsfer af Køer, der just have kælvet tredje Gang i Hjemmet, og 3—4 Aar efter ere de udtjente i Meierierne og sælges til Dvægfedere, hvis man ikke selv har Leilighed eller Græsning tilovers. Den sydhollandske Fremgangsmaade er naturligviis at drive Sagen til Spidsen og kun fordeelagtig under de særegne Forhold. Den viser imidlertid klart, hvad man sætter Priis paa, og hvad man anseer for mindre godt, og jeg har derfor fundet det rigtigt at dvæle derved, saameget mere som der turde være Grund til at antage, at man hertillands er for tilbøielig til at gaae til den modsatte Yderlighed og tidt driver Overbærenheden med de mindre gode Køer i Besætningerne ud over hvad der betaler sig.

Hvad Fodringen nu endelig angaaer, da er derom mindre at berette end jeg havde ventet, idet Vinterfodringen af Køerne i de egentlige Meieridistricter forholdsviis spiller en ringere Rolle, i England navnlig ved at Græsningsstiden er saa ulige længere end hertillands, i Holland ved at der paa Meierigaardene af Vinterfoder kun produceres Hø, og ved at dette er saa godt og i saa rigelig Mængde tilstede som Tilfældet er. Den overordentlig rige Sommergræsning bidrager maaskee ogsaa sit dertil, idet den maaskee gjør en længere Hvile fornøden for Køerne. Vinterfodringen i Holland bestaaer væsentlig af Hø, hvoraf Køerne faae saameget de ville æde, og da Høet er af bedste Slags, fortære de store Quantiteter deraf. Jeg har af Beskrivelser af Agerbruget i Holland seet det angivet til 40 Pd. daglig og derover for Køer af Middelstørrelse efter hollandske Begreber, et Tal jeg dog ikke vil indestaae for, da

mine egne Optegnelser ikke stemme dermed, men paa den anden Side ikke ere tilstrækkelige til at opstille et andet. Hø er altsaa Hovedfødet; hvad Køerne faae ved Siden deraf er ikke meget, det indskrænker sig i Regelen til en Gist Oliefager (saagodt som altid Hørføfager) Morgen og Aften. Denne Fodring med Oliefager er imidlertid til Gjengjæld almindelig i en Grad, der gjør den overordentlig interessant. Paa hele Reisen i Holland traf jeg ikke en Meierigaard, hvor man ikke brugte Oliefager, og efter alt at dømme existerer neppe en saadan Undtagelse. De forekommende Afvigelser indskrænke sig væsentlig til, at Fodringen med Oliefager enten begynder strax Køerne komme paa Stald eller først paa et senere Punkt af Vinteren, efterhaanden som Køerne kælve, og er det Quantum, hvorved man i Regelen standser, næsten gjennemgaaende 2 Pbd. daglig. Exempler paa, at der gives Kør indtil 4 Pbd. daglig i den sidste Tid, hørte jeg omtale, men ere vist sjeldne. Oliefagerne gives Køerne snart tørre, snart opblødte i Vand, tidt ogsaa i Friesland opblødte i Kjørnemelk, hvilket siges at skulle befordre Melkeaffodringen og være meget yndet af Køerne. Da nu tillige Kalve, Ungkvæg osv. faae Oliefager, løber Forbruget deraf for hele Landet op til meget betydelige Quantiteter, og intet Under derfor, at man finder Holland ligesom oversaaet med Oliekøller; i Provindsen Friesland til Exempel findes ikke færre end 37 Oliekøller.

Vinterfodringen af Meierikøerne i England baseres ligesom i Holland paa Hø, og det i Forening med den tildeels endnu kortere Tid, hvori Køerne forblive paa Stald, gjør at den, som antydet, frembyder langt mindre Interesse, end man skalde vente, og især derved, at de antydebe Forhold naturligviis netop ere stærkest fremtrædende i Landets sydligste Deel, hvor Smørproduktionen har sit Sæde og hvor nyttig Belæring for vore Forhold nærmest maatte seges. Paa mangt et Sted i det sydlige England tages Køerne kun paa Stald, længe nok for at spare paa Græsset, fordi, som man siger, Køen om Vinteren, naar Græsangen er opblødt, æder med

5 Munde, og da de i den Tid i Regelen staae golde, lægges mindre Vægt paa Forpleiningen. Kommer man længere Nord paa voyer vel denne, men man vil da med det samme være naaet ind i de osteproducerende Districter, hvor man ikke behøver at tage de Hensyn til Foderets Art, som ved Smørproduktionen er nødvendig, og selv der vil man neppe træffe meget til, hvad vi forstaae ved stærk Fodring. Vil man see denne anvendt paa Meierikøer, maa man i England søge udenfor de egentlige Meieridistricter og navnlig hen i Nærheden af de store Stæder. Det Nærmere desangaaende er derfor her mindre paa sin Plads, og skulde jeg desuden af andre Hensyn foretrække at opsætte hvad jeg har at meddele herom til en anden Veilighed.

Saa vel i England som Holland søger man altsaa Hovedubdyttet af Køerne væsentlig i Sommertiden, eller rettere i den Tid Køerne ere paa Græs, og tilsvarende mindre i Vintertiden*). Efter vore Forhold lod sig derfor ikke vente nogen stor samlet aarlig Produktion pr. Ko, men denne er dog sikkert alligevel tilstede, idet vi undervurdere Betydningen af det overordentlig Meget, der gjøres for Kreaturerne i andre Retninger, Betydningen af den strengere Kritik i Udvalget og den større Omfarg for det enkelte Individ og endelig fordi vi af Mangel paa Græsgange liig de i England og Holland ikke formaae at danne os det rette Begreb om, hvad med saadanne lader sig udrette. Hvor stor Produktionen nysigtig er, lader sig desværre ikke angive, idet Meieristatistikken i begge de nævnte Lande staaer overordentlig langt tilbage. Der foreligger saaledes vel ikke saa Angivelser, men næsten alle disse, ligesom de man ved personlig Forespørgsel erhoder, støtte sig samtlige til saa utilstrækkelige Dagttagelser, at der ikke kan

*) Deri Grunden til det engelske Smørmarkedets flette Forsyning i Wintermaanederne, som ovenfor er berørt og som er af saa stor Vigtighed for os. Selv det, at en stor Deel af de utallige Ostmeierier i begge Lande i den knappest Tid opgibe at lave Ost og i Stedet derfor producere Smør, formaar ikke at fjerne Misforholdet.

fæstes nogen ubetinget Lid til dem, og da de tillige alle løbe betydelig høiere, end vi ere vantede til at ansee for Maximum, fristes man stærkt til at ansee dem for overbrevne. I Morton's »Handbook of Dairy Husbandry« vil for Englands Bedkommende findes samlet en Række Angivelser, men vistnok alle behæftede med den antydede Usikkerhed og de fleste af dem desuden mangelfulde ved at skrive sig fra Gaarde udenfor de egentlige Meieridistricter. Den laveste Angivelse for Gjennemsnitsubbyttet pr. Ko for nogen af Gaardene, fra hvilke Meddelelse findes, er 168 danske Pund Smør aarlig, den høieste 300 Pd., og som et Gjennemsnitsubbytte, der med Lethed kan naaes, anfører Morton støttet paa disse Angivelser og personlige Erfaringer 200—230 Pd. Tager man slet og ret Middeltallet af de benyttede Angivelser udkommer 236 Pd., som er 4 Pd. mindre, end det den bekendte Hørsfall i Yorkshire angav, han opnaaede i Gjennemsnit af sin Besætning, men det var vel at mærke ved engelsk Græsning forenet med stærk Vinterfodring. I de egentlige Meieridistricter, hvor denne sidste ikke finder Sted, taler mine egne Erfaringer for, at Udbytet er endeel mindre; at der imidlertid dog ikke kan slaaes saa særdeles meget af, vil bedst fremgaae deraf, at der ved Mælkforpagninger i Dorsetshire betales 100—108 Rdl. aarlig pr. Ko med en Gjennemsnitspris for Smør af lidt under 3 Mk. pr. Pd., og Bedkommende ved Siden deraf naturligvis skulle have deres Livsophold og diverse Udgifter dækkede.

Angaaende Produktionen i Holland ere de factiste Oplysninger om muligt endnu sparsommere, det vil sige de, der vedrøre Produktionen pr. Ko, og er det saa meget desto mærkeligere og beklageligere, som der neppe er noget andet Land, hvor der samles og forefindes saa talrige og interessante statistiske Oplysninger Agerbruget vedrørende, som netop i Holland. Om Udbytet af Meierierne tie disse imidlertid, det vil sige forsaavidt det ikke fremgaaer af et Sammenhold af Tilførselen til de større indenlandske Markeder, af Udførselen og de aarlige Kreaturtællinger osv. Forsøger man nu denne sidste Wei

vifer sig strax en stor Banffelighed i den blandede Produktion af Sød-Melksoft og Smør, saasnart man vil søge at udbrage noget Resultat for hele Landet. Jeg skal derfor, for at vinde det ønskede Udgangspunkt holde mig specielt til Provindsen Friesland, der er reen Smørproducerende og ved sin Affondretthed og Mangel paa store Byer osv. vistnok bedst egner sig for vort Diemed, og jeg gjør det saameget hellere, som jeg derved faaer Leilighed til nærmere at omtale dette Smørproduktionens Vidunderland. Hvad der berettiger det til denne Betegnelse, er ikke Provindsens Størrelse, thi den er kun c. $57\frac{1}{2}$ □ Mile eller $\frac{1}{8}$ af det danske Monarchies, men Produktionens Størrelse i Forhold til Aarealet. Trods det lille Areal, ikke engang saa stort som Sjens, er Friesland nemlig ikke langt fra at have ligesaa meget Smør tilovers til Udførsel som hele det samlede danske Monarchi. Det Quantum Smør, der saaledes bragtes til Markederne i Aaret 1861, udgjorde ikke mindre end 68,230 Tdr. og i 1862 endog 69,127 Tdr. Den samlede Udførsel fra Provindsens Hovedudførselshavn, fra Byen Haarlingen, var endnu langt større, den var 98,179 Tdr. i 1862, 110,330 Tdr. i 1861 og har i de sidste 7 Aar i Gjennemsnit været 91,015 Tdr. I dette større Tal er nu vissefelig ogsaa indbefattet endeel friesisk Smør udover de 68,000 Tdr. og det Overstridende er neppe alt tilført fra Naboprovindsen Groningen og fjernere Steder, men da til Gjengjæld noget derfra indsmugles paa de locale friesiske Markeder for ved at udgives for friesisk Smør at opnaae en høiere Priis, tør man antage det nogenlunde opveier hinanden, og skal jeg derfor her indskrænke mig til at benytte hiin lavere Angivelse, der alt i og for sig er overrassende nok. Før jeg imidlertid gaaer over dertil, maa jeg forudskikke nogle andre nødvendige Oplysninger, som jeg deels paa Grund af den Interesse de frembyde, deels for at lette Bedømmelsen, skal udstrække lidt videre end maastee strengt fornødent og i Oversigt sammenstille med tilsvarende herhjemmefra, hvortil den nye udkomne Beretning fra det statistiske Bureau i høi Grad indbyder. Samtlige

Oplysninger vedrørende Friesland ere tagne af de aarlige Beretninger over Tilstanden i Provindsen Friesland, der udgives af de provindsielle Stænder, og særlig af den for 1861, og altsaa i Henseende til Tid stemmende med de danske Angivelser, der ere fra nævnte Aar.

Efter disse Kilder fandtes i 1861:

	Areal. □ Miil.	Folke- mængde.	Horn- qvæg. Stkr.	Køer. Stkr.	Ung- qvæg. Stkr.	Heste. Stkr.	Faar. Stkr.	Sviin. Stkr.
3 Friesland .	57.6	277592	199560	158841	36125	22595	110400	10445
- Fyens Stift	60.2	205826	135353	97898	33523	46342	176376	41788
- Jylland . . .	460.1	703813	641328	406863	156156	149686	1,083674	112150
- Kongeriget.	694.2	1,600551	1,118774	756834	264102	324560	1,751950	300928
- hele Mon- archiet . . .	1028.8	2,605024	1,827081	1,195896	447769	481615	2,324786	483016

Heraf fremgaaer igjen, at der findes:

	pr. □ Miil.			pr. 100 Tdr. Land.			pr. 100 Mstr.		pr. Ko.	
	Mstr.	Hornq.	Køer.	Mstr.	Hornq.	Køer.	Hornq.	Køer.	Tdr. Land.	Mstr.
3 Jylland	1530	1394	884	15	14	9	911	578	11.64	1.73
- Kongeriget . . .	2306	1612	1090	22	16	11	699	473	9.43	2.11
- hele Monarchiet	2532	1776	1162	25	17	11	701	459	8.85	2.18
- Fyens Stift . .	3419	2248	1626	33	22	16	658	476	6.33	2.10
- Friesland . . .	4819	3465	2758	47	34	27	719	572	3.69	1.75

Betragte vi nu de tidligere nævnte 68,230 Tdr. Smør eller nøiagtig 15,283,532 Pund som Frieslands Overflud i Aaret 1861 og som tilsvarende Udførselen fra det danske Monarchi og sætte vi endvidere denne sidste liig 99,687 Tdr., eller liig det højeste, den endnu har været et enkelt Aar (i 1861

var den kun 86,726 Tdr.), fremkommer ved Sammenhold med foregaaende Produktionen udover Forbruget at være:

	Salft pr. □ Miil	pr. 100 Td. Td.	pr. 1 Td. Td.	pr. Stf. Hornqv.	pr. Ko
	Tdr.	Tdr.	Tdr.	Pd.	Pd.
3 Friesland	68230	1185	11.5	25.8	76.6
3 det danske Monarchi	99687	97	0.94	2.1	12.2
					18.7

For nu at erholde den virkelige Produktion, Totalproduktionen, maa til det her angivne lægges det Quantum Smør, der tør antages forbrugt i selve Landet. Anslaaes nu dette til i Gjennemsnit 25 Pd. *) aarlig for hvert Menneſte begge Steder og erindre vi os, at der i Danmark findes 2.18 og i Friesland 1.75 Menneſter pr. Ko (ſee ovenſtaaende Overſigt), udkommer ſom Totalproduktion af Smør:

	pr. □ Miil	pr. 100 Tdr. Land	pr. Td. Td.	pr. Stf. Hornqv.	pr. Ko
	Tdr.	Tdr.	Pd.	Pd.	Pd.
3 Friesland	1722	16.7	37.5	111.4	139.5
3 det danske Monarchi	379	3.7	8.3	47.9	73.2

Totalproduktionen i Friesland er herefter i Forhold til Landets Størrelſe alſaa næſten 5 Gange ſaa ſtor ſom i Danmark og pr. Ko i Friesland næſten det Dobbelte af i Danmark.

Denne Forſkjel er ſtor og dog turde Forſkjellen i Virkeligheden være større. Som nemlig alt antydet, anſeer jeg Gjennemſnitsforbruget af Smør i Danmark for mindre end det, der er benyttet i Beregningen, og en Gjennemſnitsproduktion af 73 Pd. pr. Ko ſaaledes for noget for høi, og paa den

*) Ifølge de Oplysninger, jeg hidtil har kunnet ſamlе, naaer Gjennemſnitsforbruget i Danmark neppe 25 Pd. Da jeg imidlertid ikke ſeer mig iſtand til endnu at ſætte et andet Tal iſtedet og det her ſpiller mindre Rolle, bibeholdes det af Andre benyttede Tal. Det ſtøtter ſig, ſom Læſeren maaffee veed, paa, at Forbruget i 1838—39 efter den betalte Acciſe var i Kjøbenhavn 37 Pd. pr. Individ og i Provindsbyerne 25½ Pd. Om Landsforbruget ſaanedes og ſaanedes endnu meget Dpgivelſer.

anden Side turde der være forskjellige Grunde til at antage, at 139 Pd. ikke naaer den virkelige Gjennemsnitsproduktion i Friesland. I Starings Huisbook voor den Landman angives nemlig det aarlige Middelværdi af de hollandske Robesætninger til 2800—2400 Potter Melk, og de rigtignok usikre Oplysninger, man erholder ved personlig Forespørgsel hos de hollandske Smørproducenter, lyde almindelig paa 2—2½ Fød eller 160—200 Pd. pr. Ko. Lad os imidlertid blive staaende ved 73 Pd. i Danmark mod 139 Pd. i Friesland pr. Ko, den Forskjel er viselig i og for sig stor nok til i høieste Grad at fortjene vor Opmærksomhed. Man tænke sig blot hvad det vil sige, at Gjennemsnitsproduktionen overgaaer Produktionen paa de allerfleste af vore Herregaarde, for at faae et Billede af, hvor langt vi endnu ere fra Maalet, thi vel existerer ikke i Friesland eller Holland noget, der ligner den Forskjel i Produktionen, vi kjende her i Landet, men nogen Forskjel finder naturligtvis dog Sted mellem de smaa hollandske Gaarde indbyrdes, og naar altsaa Gjennemsnitsproduktionen er 139 Pd., maa Produktionen paa de bedste Gaarde selvfølgelig ikke lidet overskride, hvad der hidtil er anset som Maximum her i Landet.

Angaaende de andre Forhold, hvorunder Meierierne ere stillede paa de hollandske og engelske Meierigaarde, var endnu meget jeg kunde ønske at fremdrage. Jeg haaber imidlertid at have anført tilstrækkeligt til at give Læseren et nogenlunde fyldegt Begreb om deres væsentligste Eiendommeligheder, Fortrin og Mangler, og skal derfor nu gaae over til en Skildring af selve Meieridriften og dennes forskjellige Afspæilinger.

Engelske og hollandske Meieriers Indretning og Drift. Beskrivelsen heraf deler sig naturlig i to Afsnit, det første omfattende, hvad der vedrører Smørproduktionen, det andet omfattende Ostproduktionen. Denne Deling vil ogsaa her blive fulgt. Et fælles Forhold maa jeg dog frem-

drage, inden jeg gaaer over til særlig at tale om enten Smør- eller Ostproduktionen, og vedrører det den overordnede Ledelse af Meierierne. Saavel paa de engelske, som hollandske Meierigaarde er denne næsten uden Undtagelse i Huusmødrenes Hænder, ligegyldigt om man fortrinsviis lægger Vægt paa Smør- eller Ostproduktionen, og Regelen er, at Huusmødrene ikke blot lede den indre Meieridrift, men ogsaa selv foretage alle de vigtigere Arbejder, som kun høist undtagelsesviis sees betroet til nogen Anden.

En Meierifestand liig vor er derfor næsten ukjendt i noget af de omtalte Meieridistricter, først udenfor disse træffer man noget, der svarer dertil. De underordnede Arbejder udføres ligesom herhjemme af Piger, dog benyttes i Regelen ved Siden deraf mandlig Hjælp, saaledes i de engelske Ostmeierier til de store Sødmeleksosts Presning og senere Pasning og i Holland og England ved Tillsavningen af den skummede Ost, der ofte heelt foretages af Mandspersoner og da igjen som oftest under Huusfaderens egen Ledelse. Grændsen mellem Mandens og Konens Omraade vexler, eftersom Huusholdningen eller Agerbruget fordrer mere eller mindre Arbejde, hvor den enes Omraade imidlertid hører op, kan man være sikker paa at see den anden træde til. De smaa Forhold begunstige naturligviis meget denne Ordning af Ledelsen og Tillsynet. Fordelen ved den er imidlertid saa indlysende, at det vist maa ansees for meget farefuldt, at vi herhjemme saa aldeles have forladt den. Hvor vigtig denne Sag end er, skal jeg dog ikke her gaae næriere ind paa den, men kun benytte Leiligheden til at bringe den i Læserens Erindring, da jeg i anden Anledning alt andetsteds har udtalt mig udførligt derom.

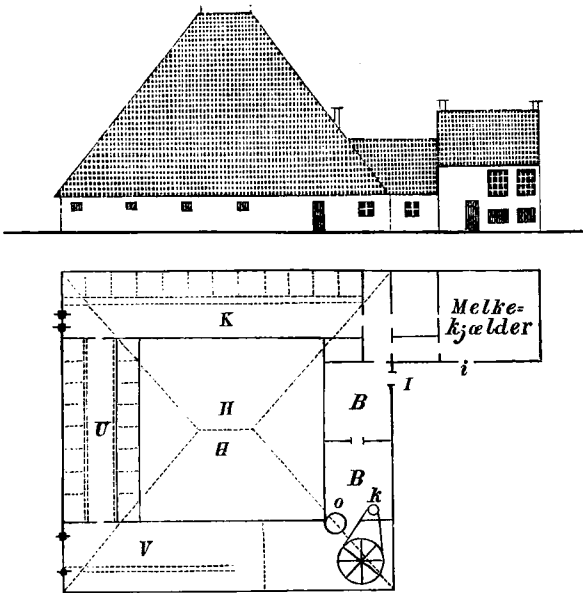
Fremgangsmaaden ved Smørtilberedning i England og Holland. 1. Melketjeldernes Indretning. I Henseende til dette Punkt frembyde Forholdene i England og Holland ikke Interesse i den Forstand eller i en Udførelse, som man kunde ledes til at formode af Produktionens Størrelse i disse Lande. De smaa Gaarde, det ringe Kjøbhold

fordre ikke Vocaler af den Størrelse, vi ere vant til herhjemme, ligesaa lidt som de levne Plads for nogen slynderlig Luxus i Udstyrelsen. De Melketjeldere eller Melkestuer, man træffer, ere alle smaa og uanseelige i danske Dine, og det nytter ikke at nægte, at en stor Skuffelse for de Fleste vilde blive Resultatet af det første Besøg. Blottede for Interesse ere de dog langt fra, og jeg skal derfor her give en kort Beskrivelse af Melketjelderne, saaledes som jeg forefandt dem i Holland og England. De Melketjeldere, der mest nærme sig til vore, ere de frieske, og ikke usandsynligt er det, at disse oprindeligt have tjent til Model for de holsteenske og derefter for vore. De ere aldrig dybe, sjelden nedgravede mere end høist 1 Alen i Jorden og rigeligt forsynede med Lemme paa de 3 Sider i en Høide af $1\frac{1}{2}$ Alen over Kjelderens Gulv. Ved dette sidste finder i Regelen den Egenhed Sted, at det er i 2 Affatser, idet et $1\frac{1}{2}$ Alen bredt Stykke af det langs alle 4 Vægge er opfyldt til en Høide af henved $\frac{1}{2}$ Alen og den Række Melkesæbe, som her faae Plads, staae altsaa saameget høiere end de øvrige. Saalænge der paa denne Forhøining findes Plads til Melken, sættes intet paa det egentlige Kjeldergulv. Kjelderens Høide er ringe, kun $3\frac{1}{2}$ til 4 Alen. Paa Gaarden A, med 40 Køer, var Kjelderens 10 Alen lang, $9\frac{1}{2}$ Alen bred og $3\frac{1}{2}$ Alen høi. Arealet var altsaa 380 Kvadratfod, Rumindholdet 2660 Cubikfod, og Kjelderens var dertil forsynet med ialt 8 Lemme, fordeelte paa de 3 Sider, i en Høide af $1\frac{1}{4}$ Alen og med en samlet Abning paa 78 Kvadratfod*). Paa Gaarden B med 30 Køer var Kjelderens $8\frac{1}{2}$ Alen bred, $12\frac{1}{2}$ Alen lang og $3\frac{1}{2}$ Alen høi. Arealet var altsaa her 425 Kvadratalen, Rumfanget 2975 Cubikfod. Af Lemme fandtes

*) For at 2 Kjeldere under lige Vilkaar, men af forskjellige Dimensioner, skulle lige let kunne ublufte, maa der sikkert finde et bestemt Forhold Sted mellem Kjelderens Rumindhold osv. og Lemmenes samlede Abning, som bliver nærmere at fastsætte. Da denne Betingelse synes meget overseet, benytter jeg Leiligheden til her at henlede Opmærksomheden derpaa.

6 fordeelte paa de 3 Ydervægge, i Høide af $1\frac{1}{2}$ Alen over Gulvet og med en samlet Abning paa $82\frac{1}{2}$ Kvadratfod. Kjeldernes Lavhed erstattes altsaa for endeel ved rigelig Forskning med Lemme, og Kjelderne i Friesland ere derfor ogsaa i Regelen friske og luftige. Hvad deres Anbringelse angaaer, da har man vidst at træffe et meget heldigt Valg og henviser jeg i saa Henseende til hosstauende Tegning af en friesisk Bondegaard.

Fig. 1. Bondegaard i Friesland.

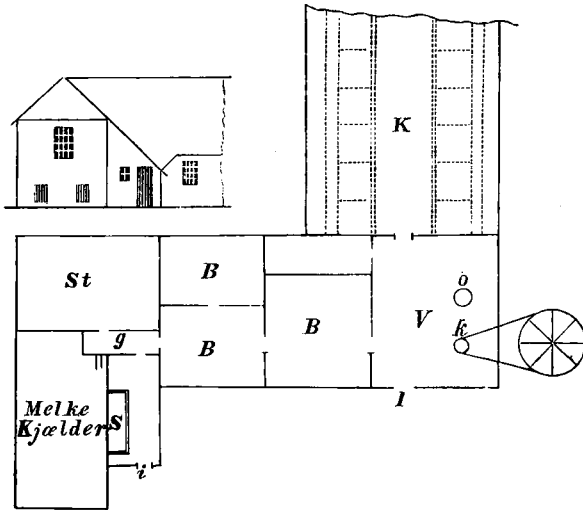
I Indgang til Beboelsen; i Indgang til Melkekjælden; B Beboelse; o Stekar; k Kjerne med Hestegang; HH Plads for Høet; K Kostald; U Stald for Ungkvæg; V Plads for Resten af Kjerne, Hestene (Hjelden mere end 2), Bogue osv. Hele Bygningen er teglhængt.

Hele Gaarden bestaaer, som man seer, af een stor Bygning med en lille Sidefløi. I den store Bygning er under eet Tag samlet Høet i Midten og rundt det paa de 2—3

Sider Rør, Ungqvæg og Heste og paa den 3die og 4de Side er Plads til Ostelavning, Hestegangen og Beboelsen. I den lille Udbygning med 3 frie Sider findes Melkekjælden for neden, med den høitliggende Storstue over sig, samt endnu et lille Kammer i Mellembygningen. Bærelserne i Fløien benyttes kun undtagelsesviis, og Kjælden er derved sikret mod al skadelig Paavirkning.

En lignende meget anbefalelig Beliggenhed gives almindelig Melkekjælden i den vestlige Deel af Provindsen Syd-Holland, og da disse Forhold kunne have deres Interesse for vore mindre Gaarde, hidsetter jeg en Tegning af en Bondegaard ved Delft i Syd-Holland.

Fig. 2. Bondegaard ved Delft i Syd-Holland.

I Indgang til Beboelsen; V Bryggers; k Kjærne med Hestegang; o Ostepar; K Kostald med Føbergang i Midten; B Beboelse; St Storstue; g Gang; i Indgang til Melkekjælden; S Afkjøling af Mellen. Bygningen straatækt.

Paa denne vil Læseren saaledes see Melkekjælden anbragt i en lille Udbygning vel fjernet fra den egentlig beboede Deel

af Huset; thi Gæstefammeret oven over og Storstuen bagved ere meest til Bynt.

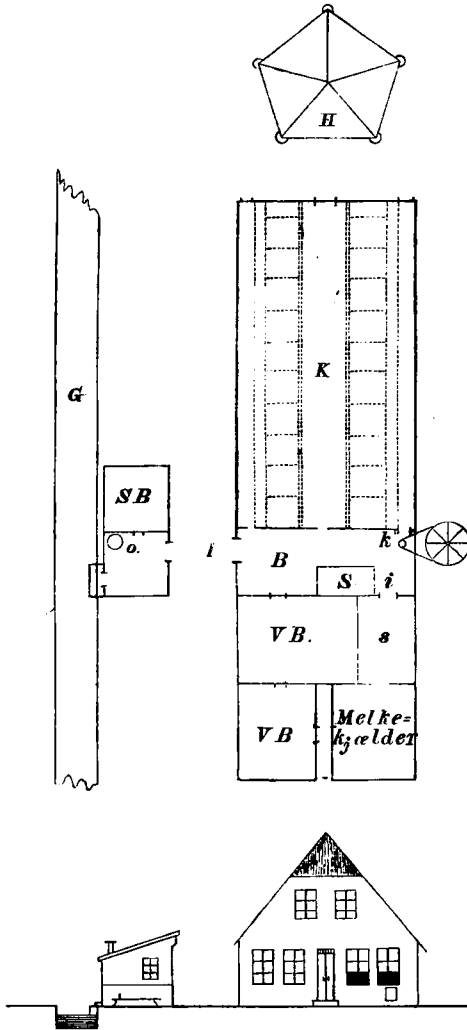
For Fuldstændigheds Skyld skal jeg endnu indsthyde en Tegning af den 3die typiske Form af en hollandsk Meierigaard, nemlig af en Gaard ved Roubekerk i den nordlige Deel af Provindsen Syd-Holland, hvor næsten uden Undtagelse alle Gaardene ere som denne*).

Melkekjælderen er her anbragt i selve Huset og ikke saa affondret som paa de frieske Gaarde eller paa Gaardene ved Delft, men denne Forskiel opveies meget derved, at det store Huus om Sommeren i den varme Tid staaer næsten aldeles tomt og forladt. Familien og Folkene opholde sig da hele Dagenovre i det saakaldte Sommerhuus, en let Bygning til Venstre, hvor der da alene havees Ild paa, hvor der koges og spises, hvor Ostelavningen foregaaer osv., alt af Hensyn til Melken i Kjælderen, som man mener vilde lide ved, at man blev boende i selve Huset. Da Husets Indretning iøvrigt ikke vedrører os her og desuden turde fremgaae af Tegningen, skal jeg besangaaende indskrænke mig til at tilføie, at naar der ikke hverken paa denne Tegning eller de foregaaende findes angivet noget Ostekammer, har det sin Grund i, at intet saadant forefindes, idet saavel her som i Friesland og overalt i Holland Kostalden om Sommeren træder i Ostekamrets Sted. Til det Diemed reengjøres, hvidtes og males den, naar Køerne ere slaaede paa Græs, belægges med Brædder og bestrøes med Sand osv., saa intet Ostekammer herhjemme i Reenlighed og Friskhed kan maale sig med det; dog, det er noget man selv maa have seet for at troe det mulig.

Vende vi tilbage til Melkekjælderne, da adskille de sig i Syd-Holland i andre Retninger ganske mærkvaerdigt fra de

*) En frieske Bygning i Syd-Holland og en sydhollandsk i Friesland er noget næsten utæneligt, saa strengt holder hver sig til sit Eilvante, og f. Ex. i det udtørrede, nu opdyrkede Haarlemmerhav, kjender man strax paa Bygningen, hvad Landsmand man har for sig.

Fig. 3. Bondegaard i Koudekerk i Syd-Holland.

I Indgang til Beboelse; B Bryggers; k Kjerne med Hestegang; S Afkjøling af Melken; i Nedgang til Kjelberen; s Smørtammer; VB Vinterbolig; K Kostalb; H Høstak; SB Sommerbolig; o Ofstak; G Grøft eller Canal med svagt rindende Vand.

friesifte og mere end man efter deres Anbringelse skulde formode. Medens de friesifte kun ligge 1 Alen i Jorden og som oftest mindre, ere de sydhollandske i Regelen nedgravede til $1\frac{1}{2}$ Alen og derover, og lægges hertil, at de ere endnu lavere til Loftet, sjelden 3 Alen høie, kun forsynede med Lemme paa 2 Sider, at Lemmene ikke ere meget mere end smaa Ruger og faa i Tal, og at endelig paa Grund af den lave Beliggenhed Afløbet for Spildevandet er yderst ufuldkomment, vil man let kunne udregne, at de sydhollandske Kjeldere alt Andet end stemme med vore Begreber om det Rigtige, og at Interessen ved dem fortrinnsviis maa søges i Løsningen af den Gaade, hvad der kan have fremkaldt denne Indretning, og hvor det er muligt under de Forhold at frembringe det fortrinlige Produkt, der i Regelen leveres.

Inden jeg imidlertid gaaer over dertil, maa jeg først beskrive den 3die Form af Melkekjeldere, jeg traf i Udlandet, nemlig de engelske. Disse sidste kunne egentlig ikke længer kaldes Kjeldere. I England gaaer man nemlig fuldstændig til den modsatte Yderlighed af i Syd-Holland. Jeg traf saaledes ikke her i de egentlige Smørdistricter et eneste Melkelocale, der var nedgravet mere end høist nogle faa Tommer, Gulvet i de allerfleste laae i Niveau med Jorden udenfor. Paa de fleste Steder dannes Melkestuen af et Halvtag langs Bygningens nordre Side (kun undtagelsesviis gaaer den heelt igjennem Bygningen), den er i Regelen smal og lang og dertil rigelig forsynet med Vinduer og Lemme, omtrent som i en beboet Leilighed. Tykke Mure kjendes ikke, og for at gjøre Forskjellen fuldstændig, staaer Melken aldrig paa Jorden, men paa Borde eller Hylber, selv hvor man holder en 60 Røer.

Man har altfaa i England og Holland med 3 complet forskjellige Systemer af Melkelocaler at gjøre. Hvorvidt ere nu disse begrundede i de locale klimatiske Forhold? Ved første Diekast synes det ikke saa, thi som man vil see af nedestaaende Tabel har Syd-England den høieste Middelsemperatur af de 3 Steder, hvorom her nærmest er Tale, ligesom en

langt høiere Middeltemperatur end Danmark. Ved nærmere Eftertanke viser det sig imidlertid, at det ikke er Aarets Middeltemperatur, men Sommerens, den varme Tids Middeltemperatur, der maa være den afgjørende, og sees denne efter, vil den findes at kaste et interessant Lys paa Spørgsmaalet.

Middeltemperatur i ° R.	Syd- England	Syd- Holland	Friesland	Danmark
Hele Aaret	7.84	7.48	7.00	6.16
Juni, Juli og Aug.	12.62	13.84	13.20	13.20
Sept., Oct. og Nov.	8.38	7.60	7.44	7.06
Dec., Jan. og Febr.	3.70	1.04	1.04	0.32
Marts, Apr. og Mai	6.66	7.44	6.32	4.64.

England med den høieste Middeltemperatur er nemlig det Sted, der har den laveste Temperatur i Sommermaanederne*), og Syd-holland det Sted, der har den høieste, medens Friesland og Danmark med sine kun lidt nedgravede Melkelocaler staae midt imellem. De klimatiste Forhold bekræfte altsaa saavidt den hvert Sted valgte Form; at sige at de fuldstændig forklarede den, vilde imidlertid være at gaae forvidt. I meget staaer Forstjellen endnu uforklaret. Den giver rigeligt Stof til Overveielse og vækker mange Formodninger, men til at fælde nogen afgjørende Dom i Sagen er man desværre endnu ikke istand.

2. Melkebøtter og Melkens Behandling. I dette Punkt frembød Forholdene i England og Holland meget nyt og afvigende fra hvad herhjemme finder Sted. Medens saaledes Bøtter sammensat af Træstaver er det gennemgaaende i Danmark, traf jeg paa hele Reisen ikke et eneste Meieri, hvor man benyttede denne Art Melkebøtter, og jeg troer neppe, at jeg i de talrige Meierier jeg besøgte, meer end en enkelt Gang saae Melk fiet i et Kar sammensat af Staver. Træmelkesfade

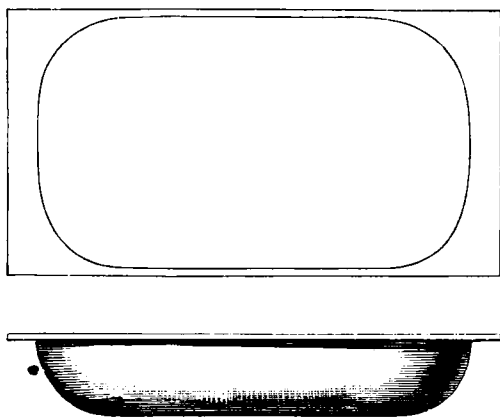
*) Som en Betragtning af Middeltemperaturen de øvrige Tider af Aaret viser, er Syd-England hele Aaret igjennem det mest gunstige Sted for Meieriproduktionen i Henseende til Varmeforholdene.

benyttes i det Hele kun hyderst lidet, i England slet ikke og i Holland kun hist og her og i saa Tilfælde udhulede af et eneste Stykke Træ, i Lighed med vore Smørtruge, som de og ligne i Formen. Tidligere var det maaskee mere Tilfældet, men Overgangen er i hvert Fald skeet for længe siden. I Holland henføres den saaledes til Napoleon 1's Tid, hvor Træ af passende Art ikke meer var at faae, og man derfor nøbdes til at see sig om efter et andet Materiale, og senere er man ikke vendt tilbage til Brugen af Træ, der om ikke lang Tid vil være banlyst af alle Meierierne i Holland, ligesom det alt er det i England, og det begge Steder ikke blot til dette bestemte Brug, men og til mange andre. Hvad benytter man da, vil man spørge, og jeg kunde næsten med god Ret svare, alt andet end Træ. I England meest Bøtter af Bly. Det lyder saa mærkelig, at jeg tidligere altid antog Udtrykket leaden Milkpans for et figurligt Udtryk, det er imidlertid at tage bogstaveligt og tilsyneladende gaaer det godt og uden Fare i sanitair Henseende. Den almindelige Form er en aflang Basse 2½ Alen lang, 1¼ Al. bred og 4 à 5 Tommer høi. Bunden er nedbuet og med et Hul i Midten, eller og findes dette i Hjørnet, og gives Bøtten i saa Tilfælde ved Opstillingen Fald derhenimod saa Melken kan udtappes efter Skumningen, der sædvanlig foretages paa almindelig Maade med Skumstee. Disse Fade opstilles i Rammer paa Bukke langs Localets Vægge og i Regelen i Høide af 1 Alen eller saa omtrent over Gulvet. Blyfadene synes drevne ud af en enkelt Plade og frembyde heelt over en smuk uafbrudt Metalflade. I alle Meierierne i Dorsetshire benyttede man kun Blyfade, og i de øvrige Meieridistricter træffes de meget hyppigt. Næst Blyfadene er det ikke let at sige, hvilke der ere de meest udbredte i England. Der benyttes saaledes snart Bøtter af Skifersteen, Bøtter udhulede af en enkelt Steen, i Form og Størrelse liig Blyfadene, (f. Ex. i Wales; da Syren i Melken imidlertid angriber Skiferstenen, ere de ikke saa varige som man stulde vente); endvidere smaa runde Bøtter eller Fade af

Tin, af fortinnet eller emailleret Jernblik, af Glas og brændt Leer, kort af alt, kun ikke Træ.

I Holland benyttede man som anført tidligere Træfade, der anstaffes imidlertid ikke flere deraf, og de saa, man endnu træffer, ere at betragte som uopslidte Nester fra Fortiden. Da Afdgangen til Træ for en Tid standsede, faldt man paa at bruge Kobber, og saa meget Bifald fandt det, at Kobberfade nutildags s. Ex. ere de eneste, man seer benyttet i hele Friesland. I Sydholland gjælder næsten det samme, dog bruges her og brændte Leerfade af almindelig Form, kun dybere og større (8" dybe og 20" brede). Det sidste er navnlig Tilfældet i Omegnen af Delft. Andre Materialier end disse 2 eller 3 benyttes ikke, og Kobber er som sagt det meest benyttede. Et Kobbermelkefad af den omtalte Art er fremstillet i hoesstaaende Tegning.

Fig. 4. Et hollandsk Melkefad af Kobber.

Det er 18—22 Tommer bredt, 30—34 Tommer langt og $5\frac{1}{2}$ Tomme dybt og i Bunden saa fladt, at det ved Hjælp af nogle Smaaaklodser med Lethed bringes til at staae roligt paa Gulvet uden at vælle. Det er heelt af Kobber, frembyder en samlet blank Metalflade, det betales efter Vægt og koster omtrent 6 til 7 Rdl. pr. Stk. Kobberet er uden alt

Overtræk, og Fædene overraske baade ved deres Varighed*), Lethed i Reengjøring**) og Uimodtagelighed for Syrer. Da Kobber er et Metal, der forholdsviis anløber let, og hvis Salte ere meget giftige, skulde man synes, at Brugen af Kobberfæde vilde være meget farlig, og i andres Hænder end de til Yderlighed reenlige og omhyggelige Hollænderes vilde de maastee ogsaa være det, men saaledes som det drives i Holland, maa man tilstaae, at kun Fortrinnene ved Materialet gjør sig gjældende og i høi Grad indtage En derfor. Skulde jeg sammenligne særlig Bly og Kobber, vilde jeg, efter hvad jeg har seet, sætte det sidste høiest, og høit over Blyet, og sidst i Rækken af alle benyttede og foreslaaede rene Metaller, vilde jeg sætte Zink, som saa ofte er blevet anbefalet, men vistnok er det meest upraktiske og farligste af alle. Denne Rækkefølge er omtrent den modsatte af den man skulde formode.

Hvad nu Behandlingen af Melken angaaer, da gaaer man frem i England, paa en enkelt Undtagelse nær, hvorom senere nærmere, paa samme Maade som i Danmark, sier den i Melkefædene ligesom den kommer fra Koen, i Hvide omtrent som herhjemme osv. Den eneste Afvigelse bestaaer i, at man maastee skummer den noget tidligere end vi vilde gjøre.

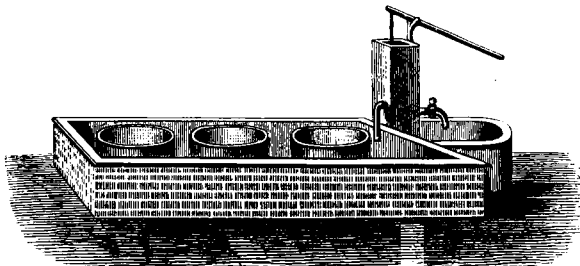
I Holland er Fremgangsmaaden imidlertid meget forskjellig fra vor og frembyder mange interessante Eiendommeligheder. Som den største og mærkeligste maa jeg først omtale den Afkjøling af Melken, der foretages forud for Indsieningen i Bøtterne. Denne Afkjøling skeer i Almindelighed paa den Maade, at Melken, efterhaanden som den indbringes, heldes over i store Messingjebler, der staae i et opmuret vandtæt Bassin, anbragt enten i den Gang, der fører

*) I Friesland benyttes ogsaa Kobber som Materiale for Melkespænde, og saae jeg flere heved 40 Aar gl., der trods dagligt Brug endnu saae ud som nye.

**) Foruden af andre Grunde lettes denne ved, at Melken ikke klæber til Kobberet som til Træ, Bly etc.

ind til Melkefjelderren eller i Bryggerfæt. Paa Tegningerne af de sydhollandste Gaarde er dets Plads angivet ved Bogstavet S. En Tegning af selve Bassinet til Udsvalingen af Melken findes hosstaaende.

Fig. 5. Afkjøling af Melk i Syd-holland.

Det er 4—5 Alen langt, $1\frac{1}{2}$ Alen bredt og henved $\frac{1}{2}$ Alen dybt. Ved dets ene Ende staaer en Post, ved dets anden Ende har det en Abning i Bunden til Udtapning af Vandet. Saa snart man nu er begyndt at fylde Melk i Kjedlerne, pumpes Vand i Bassinet, og naar Vandet senere er blevet varmt, tappes det ud og pumpes der nyt Vand i Bassinet. Dette sidste skeer ialt 2—3 Gange, og hele Afkjølingen medtager $1\frac{1}{2}$ —2 Timer efter Aarstiden. Melken vil da have en Temperatur af 12 à 14° R. I den Tid Melken henstaaer i Kjedlerne, røres der af og til rundt i den, i Regelen paa den Maade, at Enhver hvis Bei fører der forbi, giver den en lille Omrøring med den Træsløv, som til dette Brug henligger paa en af Kjedlerne. Hensigten med Omrøringen er deels at befordre Afkjølingen, deels at forhindre Flødeaffætningen, der ikke ønskes paa dette Sted. Hift og her lader man dog denne i uafbrudt Ro mod Slutningen, det er i den sidste halve Time og skummer da den Fløde af, som i den Tid kan have samlet sig, det skeer dog kun undtagelsesviis. Afkjølingen regnes selvfølgelig især for vigtig om Sommeren, man seer den dog ogsaa i Syd-holland fortsat langt ud paa Efteraaret, selv efterat Tempera-

turen i Kjælderen er sunken ned under 9—10 ° R., idet man holder for, som man siger, at Melken ikke kan blive for kold.

I Friesland lægges ikke fuldt saamegen Bind paa Afkjølingen af Melken som i Syd-Holland, dog foretages den ogsaa der om Sommeren, og benytter man istedetfor det sydhollandste Bassin i Regelen et langt Trætrug, i hvilket man lader de fylde Kobbermelkespande henstaae til Afkjøling omgivet med koldt Vand.

Efter Afkjølingen ses nu Melken af Kjedlerne eller bæres i Spandene ned i Kjælderen og sies i Melkesadene, der altsaa ere enten af Kobber, brændt Leer eller undtagelsesviis af Træ. Her fremtræder nu en anden Eiendommelighed i Behandlingen af Melken, idet der fyldes langt meer i Sadene, end hos os ved den varme Mælk vilde være mulig, almindeligviis saameget at Melken kommer til at staae 4—5 Tommer høit i Sadene. Hensyn til Pladsen spiller her ofte en Rolle med, og det var ikke ualmindeligt at høre, at der fyldtes meest i Sadene om Sommeren, hvilket klarligen viser, at man ikke nærer nogen egentlig Betænkelse derved. En tredie Eiendommelighed er en gjentagen Skumning. Herhjemme skummes som bekjendt Melken kun engang, i Holland derimod flere Gange. Første Gang naar den har staaet i 12—24 Timer, anden Gang 12 Timer derefter, og kan Melken staae sig endnu længer, ofte en 3die og 4de Gang. Lidt Afvigelse finder heri vel Sted, men under 2 Gange skummes den aldrig. Første Skumning foregaaer mindst 12 Timer forud for vor Skumning og forklarer det, at man i Holland endnu kan faae jævn god Fløde 2den Gang. Ved 3die og 4de Skumning, som jeg ofte faae foretaget, er Fløden naturligviis tynd; lidt seet Mælk kan dog maaskee have samlet sig derunder og den gaaer i saa Tilfælde med, da man i Holland almindeligt skummer temmelig dybt. Den gjentagne Skumning foretages i Holland under den Forudsætning, at man derved erholder mere Fløde og Smør. Hvorvidt det forholder sig rigtigt, lader sig naturligviis ikke

afgjøre paa staaende Fod, klart synes det imidlertid, at den maa være ledsaget med et Tab af Ost, medens paa den anden Side, der turde være Grund til at antage, at den gjentagne Skumning muligviis kunde forbedre Smørrets Qvalitet, ved at Fløden saa meget kortere udsættes for Luftens Paavirkning, der neppe er gavnlig. Et Udtryk, man ofte hører benyttet af vore Meierster, er at man ikke maa lade Fløden blive for længe paa Melken, thi saa „fortæres Fløden“. Maaſkee støtter dette forblommede Udtryk sig paa Erfaringer liig dem, der have ledet Hollænderne til den gjentagne Skumning og det skulde ikke undre mig, om det ved nærmere Prøve viste sig, at der laae en Sandhed deri, der hidtil er bleven overseet, fordi man ikke har kunnet forklare den. Bekræfter det sig, følger naturlignviis ikke deraf strax, at den gjentagne Skumning betaler sig, da det maa afhænge af de mulige Fordeles Størrelse, og hvorvidt de kunne opveie Tabene i andre Retninger og det forøgete Arbeide. Det er Spørgsmaal af ikke liden Interesse.

Foruden de anførte finder ved Behandlingen af Melken i Holland endnu et Par Eiendommeligheder Sted, jeg maa anføre og det er, at man ikke nærer den Frygt for at bevæge Melken som vi og dernæst, at Melken holdes saa forholdsvis længe om Sommeren og kort om Vinteren i Sammenligning med hos os. Det første Punkt fremgaaer allerede af Omrøringen ved Afkjølingen og den gjentagne Skumning, hvorved det aldrig kan undgaaes at sætte Melken i nogen Bevægelse, og denne sees ofte forsættelig forøget ved at man efter Skumningen med Skumsteen rører Melken op fra Bunden, uaffæet at den endnu bagefter skal sætte Fløde. Det andet Punkt angaaer Tiden, man holder Melken. Herhjemme er denne som bekjendt meget forskjellig paa de forskjellige Tider af Aaret. I Holland finder ikke en saadan Forskjel Sted og navnlig ikke i Friesland, hvor Melken omtrent staaer lige længe i den kolde og varme Tid af Aaret. I Sydholland staaer Astenmelken om Sommeren 36 Timer og

Morgenmelken 24 Timer*), og henad Efteraaret 48 og 36 Timer, i Friesland derimod, som det synes, hele Aaret rundt Morgenmelken 48 Timer og Aftenmelken 36. Lægges nu hertil, at Melken sies 4—5 Tommer høit i Fadene, er det visstelig en lang Tid, og at Melken kan holde sig saalænge, kan neppe forklares anderledes end som væsentlig en Følge af Affjølingen.

Melkens Behandling i Udlandet navnlig i Holland frembyder altsaa ikke faae Eiendommeligheder. En ganske egen Fremgangsmaade, der følges i Devonshire i England, har jeg dog endnu ikke omtalt, og da den i og for sig ikke har noget for sig i Sammenligning med det anførte, skulde jeg have reent forbigaaet den, naar den ikke paa en saa mærkelig Maade viste, hvor forskjellige Veie, der kunne føre til nogenlunde det samme Maal. Hvad vilde man nemlig tænke om at varme sin Melk, og dog er det Fremgangsmaaden i et ikke ringe District i England. Melken hensættes vel ligesom andetsteds til Flødeaffætning, men naar denne er godt igang, tages Melken som den staaer i Fadene (i Regelen af Tin ell. fortinne) og sættes enten paa et Trebeen over aaben Ild, ovenpaa en Comfur eller paa et Dampbad og opvarmes i Løbet af $\frac{1}{2}$ Time til ikke langt fra Røgepunktet. Saasnart Melken viser Tegn til at være nær derved, tages den af Ilden og hensættes i Kulden paany en 12—24 Timer, da Fløden først tages af. Man paaftaaer at opnaae mere Fløde, og den man faaer, den saakaldte Devonshire Cream, er i hver Fald til Huusholdningsbrug en sand Delicatsse, der stattes overordentlig høit i England. Den er thk og feeb, næsten stiv og spises paa Brød, til Bagværk etc. og betales efter Vægt i Regelen med det samme som Smør. Man maa imidlertid ikke opfatte det, som om Fremgangsmaaden alene følges for Binding og Salg af Fløde. Der produceres

*) 3 Smørmeierierne i Holland tages kun Ost engang daglig, om Morgenen, og 2 Maal stummes da for sidste Gang, hvorved Uligbeden fremkommer i Tiden, Morgen- og Aftenmelken henstaaer.

i Devonshire en bethdelig Mængde Smør og alt tilberedt af Fløde vunden paa denne Maade. Smørret staaer imidlertid i Fiinhed ikke lidet tilbage for Fløden.

Som bekjendt ere de 2 Midler, der i andre Retninger benyttes for at forhindre organiske Stoffers Gjæring og Omdannelse, Afkjøling eller Opvarming udover den almindelige Temperatur, og begge see vi altsaa anvendt i Udlandet til Sikring af Melkens Holdbarhed og Befordring af Flødeaffætningen. Ved Opvarmingen turde det dog nærmest være en ved Varmen paastyndet Flødeaffætning man har for Die, hvilket vilde stemme med Theorien for den Gussanderske Fremgangsmaade (som synes at finde megen Indgang i Sverrig), der forkaster al Afkjøling under 16° R., som hæmmende Flødeaffætningen. At noget saadant finder Sted, anseer jeg ikke for usandsynligt, jeg maa imidlertid fremdeles antage, at det meer end opveies ved den længere Tid, der vindes for Flødeaffætningen ved en lavere Temperatur.

(Fortsættes).